

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
1.1 Sammanfattande analys	3
1.2 Kostnadsreducerande och intäktshöjande åtgärder	3
2 Medborgarperspektivet	4
2.1 Politikens mål: Region Sörmland har en god, jämlik folkhälsa i syfte att bli Sveriges friskaste län	4
2.1.1 Verksamhetens mål: Kulturverksamheten bidrar till ett hållbart samhälle och individens utveckling genom möjlighet till skapande och deltagande i samhällslivet	4
2.2 Politikens mål: Region Sörmland är en livskraftig och levande region	5
2.2.1 Verksamhetens mål: Verksamheten bidrar till en attraktiv livsmiljö med god och jämlik tillgång till kultur, utbildning och friluftsliv	5
3 Verksamhetsperspektivet	5
3.1 Politikens mål: Region Sörmland har en hållbar kultur-, utbildnings-, folkbildnings- och friluftsverksamhet med god kvalitet och tillgänglighet	5
3.1.1 Verksamhetens mål: Kulturverksamheten bidrar till demokratisk utveckling genom att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund	5
3.1.2 Verksamhetens mål: Kulturverksamheten innefattar mångsidiga kulturarv och mångfald samt arbetar utifrån olika perspektiv	5
3.2 Politikens mål: Region Sörmland tar tillvara digitaliseringens möjligheter	6
3.2.1 Verksamhetens mål: Verksamheten arbetar med att utveckla utbud och tillgänglighet via digitala plattformar och bidra till ökad digital delaktighet	6
3.3 Politikens mål: Region Sörmland präglas av jämlikhet och jämställdhet, icke-diskriminering, normmedvetenhet och inkludering	6
3.3.1 Verksamhetens mål: Verksamheten säkerställer ett systematiskt arbetssätt som tar hänsyn till diskrimineringsgrunderna	6
3.4 Politikens mål: Region Sörmland har en hållbar produktion och konsumtion	7
3.4.1 Verksamhetens mål: Verksamheten tillämpar ett cirkulärt förhållningssätt till produktion och konsumtion och gör medvetna val som stödjer hållbarhet	7
3.5 Politikens mål: Kultur & Utbildnings verksamheter har en effektiv och väl planerad verksamhet	8
3.5.1 Verksamhetens mål: Kultur & Utbildning har en effektiv och väl planerad verksamhet	8
4 Resursperspektivet	8
4.1 Politikens mål: Region Sörmland är en attraktiv arbetsgivare	8
4.1.1 Verksamhetens mål: Verksamheten präglas av ett engagerat ledar- och medarbetarskap	8
4.2 Politikens mål: Region Sörmland har en stark ekonomi i balans	8
4.2.1 Verksamhetens mål: Verksamheten arbetar för att behålla en stabil och långsiktig ekonomisk utveckling. ...	8
5 Resultaträkning	9
6 Uppföljning handlingsplan	10
6.1 Medborgarperspektivet	10
6.2 Verksamhetsperspektivet	15
6.3 Resursperspektivet	23

1 Inledning

1.1 Sammanfattande analys

Besöksrekord, försäljningsrekord i butiken, nominering till Stora turismpriset och utmärkelsen Årets strålkastare. 2023 har varit ett bra år för Sörmlands museum.

Museets verksamhet i hela länet har lockat 177 926 besökare vilket är en ökning med 38% från föregående år. Ett brett arbete över hela länet i kombination med fokusering på nya satsningar har bidragit det höga resultatet: Historien om NK:s möbeltillverkning i Nyköping, som spelat en betydande roll i svensk möbeldesign-historia. Utställningen har attraherat besökare från när och fjärran och fått stort genomslag och goda recensioner medialt. 129 296 personer besökte museet i Nyköping under året, att jämföra med 111 312 personer föregående år. En ytterligare publikdragare i museihuset har varit utställningen *Barbie - dockan med stort B* som lockat många nostalgiker.

En annan framgångsrik satsning, i samarbete med Nynäs slott/Sörmlands naturbruk, är *Barnen på Nynäs*, en lekfull upplevelsemiljö både inom- och utomhus som ger kunskap om barns liv på landet för 100 år sedan med koppling till liv idag. Utställningen är till 90% byggd av återvunnet material. Även utställningarna *Trygga vikar och farliga grund* i Oxelösund, *Historien om Bodri* och vandringsutställningen *Korgen lyfter* har attraherat en stor publik.

Antalet deltagare i museets program i hela länet har ökat med 48%. Även museets butik har slagit rekord, intäkterna landade på 1 368 000 kronor vilket är en ökning på 80 procent från föregående år.

Museets digitala arbete är ett annat framgångsrikt område. I Sveriges museers årliga rapport framgår att Sörmlands museum är på tredje plats över antalet digitala besök i samlingarna.

Ett fint betyg från alla Sörmlands kommuner för museets arbete var nomineringen till Stora turismpriset 2023 som delas ut av Stiftelsen för kunskapsfrämjande inom turism med Tillväxtverket som huvudman. Priset uppmärksammar företag och organisationer som på ett nytänkande och innovativt sätt har bidragit till utvecklingen av besöksnäringen.

Utmärkelsen Årets strålkastare tilldelades *Tänka med jorden*, ett konstnärligt samarbetsprojekt mellan Art Lab Gnesta, Sörmlands museum och Nynäs slott/Sörmlands naturbruk. Utmärkelsen delas ut varje år av Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd. De uppmärksammar aktörer som i sitt arbete belyser den gestaltade livsmiljöns olika perspektiv på ett främjande vis och som därmed lyfter den nationella politiken för gestaltad livsmiljö.

Nödvändig och önskad samverkan ger ibland samordningsutmaningar kring tidplaner och ekonomi, *Historien i Sörmland* i Eskilstuna är ett exempel. Många projekt har utmaningar i form av resursfördelning, inte minst museets medarbetare som deltar i både linjeverksamhet och projekt. Svaga kommunikationer är en utmaning för att elever i hela länet ska kunna delta i skolprogram.

1.2 Kostnadsreducerande och intäktshöjande åtgärder

Med anledning av Regionfullmäktiges direktiv att vidta åtgärder för att reducera kostnader har länsmuseumchefen med ledningsgrupp gjort följande:

- Ökat antalet samarbeten som inkluderar extern finansiering för viss verksamhet och ökat

antalet ansökningar av bidrag för finansiellt stöd av olika projekt.

- Tagit beslut att inte genomföra ett planerat symposium om möbelformgivning och produktion kopplat till utställningen om NK:s möbler.
- Tagit beslut om att dra ner antalet Kulturkvällar från nio till sju samt ta betalt för vissa programpunkter som konserter. (Effekt 2024)
- Förlängt utställningsperioder för att reducera och kostnader för utställningsproduktion.
- Förskjutit rekrytering av efterträdare till positionen som curator och tillfälligt fördelat arbetet på befintlig personal.
- Genomfört återbruk av utställningsmaterial i högre utsträckning.
- Plockat bort museets sommarbroschyr: arbetskostnad, tryckkostnad och porto, för att arbeta mera i digitala kanaler.
- Sett över prenumerationer och abonnemang.
- Inlett en revision av samarbetsavtal med Nyköpings kommun som bland annat innebär något begränsade öppettider i Kungstornet med lägre personalkostnader som följd.
- Fortsatt att allokera insats i förhållande till förväntat utfall – ett löpande arbete.

2 Medborgarperspektivet

2.1 Politikens mål: Region Sörmland har en god, jämlik folkhälsa i syfte att bli Sveriges friskaste län

2.1.1 Verksamhetens mål: Kulturverksamheten bidrar till ett hållbart samhälle och individens utveckling genom möjlighet till skapande och deltagande i samhällslivet

Sörmlands museum har under 2023 lyft angelägna och aktuella frågor, gett perspektiv på nutid och historia samt inspirerat till lärande, kritiskt tänkande, engagemang och handling. Museet arbetar för att alla medborgare ska kunna delta i museets aktiviteter och program.

Museet har producerat och öppnat nya utställningar, vidareutvecklat och uppdaterat befintliga i både museihuset i Nyköping, i Kungstornet, på Nynäs liksom på andra platser i länet.

Programutbudet rymmer aktiviteter från fördjupningskurser till Familjesöndagar.

Kulturkvällar, med visningar, föredrag, konserter, vänder sig primärt till den vuxna publiken, *Familjesöndagar* för barn med sina vuxna, *Crafterwork* för såväl den vana slöjdaren som för nybörjare som vill prova på är exempel på olika programkoncept.

Skolprogrammen som riktar sig till förskola, grundskola, gymnasium och vuxenutbildningar fyller en viktig roll för att människor ska ha möjlighet att delta i både skapande aktiviteter som i samtal som rör aktuella samhällsfrågor eller allmänmänskliga ämnen.

Utställningarnas olika teman attraherar olika målgrupper. Under 2023 visade Sörmlands museum till exempel konstutställningen *PAX* i flera av länets kyrkor, *NK:s möbler* en stor satsning och publiksuccé, *Alfred Weissenberg* och *Historien om Bodri* visades på museet liksom i mindre version på Bok- och biblioteksmässan. En Sörmlandssamling av Barbiedockor visades i slutet av året och var mycket populär. Det digitala processerna och utbudet har museet fortsatt förstärkt.

Indikator	Utfall	Målvärde
 Antal besökare till museets totala verksamhet	177 926 st	150 000 st

Mycket goda besöksiffror.

2.2 Politikens mål: Region Sörmland är en livskraftig och levande region

2.2.1 Verksamhetens mål: Verksamheten bidrar till en attraktiv livsmiljö med god och jämlik tillgång till kultur, utbildning och friluftsliv

Under låret har invånare och besökare kunnat uppleva utställningar och presentationer producerade av Sörmlands museum i länets alla kommuner samt digitalt. Utställningen *Bilder som berättar* genomförs i fyra kommuner, Eskilstuna, Gnesta, Katrineholm och Strängnäs. Digitalisering av utställningen *Historien i Sörmland* har fortsatt.

Museet genomförde en mängd olika aktiviteter och kulturupplevelser utomhus, utvecklade och producerade material så att människor skulle kunna uppleva visningar, kurser, konferenser och program digitalt. De olika formaten gör det möjligt för alla att delta i kulturlivet och sänka trösklar, som Kulturkvällar och julmarknad. Program och aktiviteter har genomförts enligt plan.

Med konsulentverksamheterna inom slöjd respektive bild och form stödjer museet yrkesverksamma inom dessa näringar. Nära samarbete görs med projektet Sörmländska kulturtillgångar.

Kulturmiljöarbetet har genomförts enligt plan. Rådgivning har skett till länets kommuner i detaljplane- och bygglovsfrågor. Dessutom har museet bistått privatpersoner med rådgivning kring byggnadsvård. Genom verksamheten inom kulturmiljöer bidrar museet till en levande och hållbar livsmiljö och region. Under året nominerade länet Sörmlands museum till Stora turismpriset 2023.

3 Verksamhetsperspektivet

3.1 Politikens mål: Region Sörmland har en hållbar kultur-, utbildnings-, folkbildnings- och friluftsverksamhet med god kvalitet och tillgänglighet

3.1.1 Verksamhetens mål: Kulturverksamheten bidrar till demokratisk utveckling genom att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund

Sörmlands museum har i verksamheten lyft angelägna frågor, gett perspektiv på nutid och historia samt inspirerat till lärande, kritiskt tänkande, engagemang och handling.

Pedagogik kopplad till museets tillfälliga utställningar och *Berättande magasinet* syftar till reflektion och lärande inom många olika områden. I verksamheten visar museet mångfacetterade berättelser från människor från olika tider, platser, sociala klasser och etniska tillhörigheter.

Med Kulturkvällar och programverksamhet har museet bjudit in alla generationer till samtal, lärande, deltagande och upplevelse på olika sätt.

Genom *Utställningstorget* har museet möjliggjort för privatpersoner, skolor och föreningar att lyfta olika angelägna frågor som har bäring på demokrati och mänskliga rättigheter.

3.1.2 Verksamhetens mål: Kulturverksamheten innefattar mångsidiga kulturarv och mångfald samt arbetar utifrån olika perspektiv

Museet ska skapa förutsättningar för att många människor ska kunna ta del av andras berättelser och världsbilder. Museet ska inspirera till att sörmlänningar själva bidrar med sina perspektiv, föremål och foton. Denna typ av delaktighet är central och avgörande också för att samlingarna blir rika och mångsidiga med bred representation och djup. Museet har en viktig roll som mötesplats mellan grupper och individer med olika bakgrund, åsikter, intressen och kulturer.

Museets utställningsverksamhet har berört och belyst en mängd olika teman och frågor: inom det kulturhistoriska fältet har museet arbetat med historiska och dagsaktuella perspektiv på bland annat hantverk och formgivning från NK:s verkstäder, näverslöjd, samtidskonst för fred, norrsken, arkitektur och judiskt liv liksom en samling dockor.

En stor satsning på barn har genomförts med en utställning på Nynäs slott. I ett flerårigt projekt skapar konstnärer och skolungdom konstverk på Nynäs utifrån den månghundraåriga slottsmiljön.

Verksamheterna inom slöjd, hantverk och byggnadsvård har arbetat med hållbar hemmiljö och hållbart byggande i form av utställningar, kursverksamhet och rådgivning till privatpersoner och kommuner.

Museets instagramkonto har under året delat många berättelser om sörmlänningar förr och nu.

3.2 Politikens mål: Region Sörmland tar tillvara digitaliseringens möjligheter

3.2.1 Verksamhetens mål: Verksamheten arbetar med att utveckla utbud och tillgänglighet via digitala plattformar och bidra till ökad digital delaktighet

För Sörmlands museum är webben en central kanal för kommunikation och en innehållsrik arena för museets utbud. Här finns också fördjupande material, utställningar och möjligheter att söka i museets databas. Museet är också aktivt på sociala medier, för att marknadsföra verksamheten och förmedla kunskap. Museets Instagram är en "utställningsarena" med bilder ur samlingarna och texter med olika teman. Facebookkontot är mer en marknadsföringskanal. Digitalisering av utställningen *Historien i Sörmland* fortsätter liksom arbetet med att utveckla sökbarhet och nåbarhet på nätet. Ett digitalt kartbord har utvecklats på Multeum i Strängnäs.

Under 2023 har museets arbete med att producera och publicera filmer och berättelser i våra digitala kanaler fortsatt varit på en hög nivå. Bland annat en film som berättar om arbetarnas liv på NK:s verkstäder.

I nationella mätningar ligger Sörmlands museum mycket högt för digital tillgänglighet. Ett kvitto på ett strategiskt arbete, till exempel genom tjänsten Antikvarie med digital inriktning.

Indikator	Utfall	Målvärde
 Antal besökare på Sörmlands museums hemsida	227 934 st	200 000 st

Goda siffror som speglar de ökade besökstalen.

3.3 Politikens mål: Region Sörmland präglas av jämlikhet och jämställdhet, icke-diskriminering, normmedvetenhet och inkludering

3.3.1 Verksamhetens mål: Verksamheten säkerställer ett systematiskt arbetssätt som tar hänsyn till diskrimineringsgrunderna

Sörmlands museum eftersträvar att alla människor ska ha så likvärdiga möjligheter som möjligt att ta del av och delta i museets verksamhet. Museet arbetar med att minimera trösklar och fysiska hinder för att delta även för en person med funktionsvariation, både analogt och digitalt.

Program genomförs med varierat ämnesinnehåll, i olika format, på olika fysiska och digitala platser för att människor ska kunna delta utifrån sina egna intressen och förutsättningar. I insamlingar och dokumentationer säkerställs att många människors perspektiv och röster finns med.

De *Berättande magasinerna* rymmer berättelser och perspektiv om och av många människor, inte

sällan med kontrasterande världsbilder och uppfattningar.

Museet lyfter frågor som belyser diskriminering, normer, normkritik och som utmanar givna föreställningar om grupper och individer.

3.4 Politikens mål: Region Sörmland har en hållbar produktion och konsumtion

3.4.1 Verksamhetens mål: Verksamheten tillämpar ett cirkulärt förhållningssätt till produktion och konsumtion och gör medvetna val som stödjer hållbarhet

Sörmlands museums byggnad från 2018 är ett av Regionen Sörmlands mest energieffektiva byggnader, arbetssätt och produktionsmetoder ses över löpande. Museets största klimatpåverkan sker genom transporterna. Museets restaurang tillämpar hållbara metoder för nyttjande av närproducerade råvaror och för återvinning.

Verkstäderna gör kloka materialval och återanvänder i så stor utsträckning som möjligt tidigare använt material och utställningsdelar.

Genom att belysa frågor som hållbarhet och återbruk i den museala verksamheten är museet en viktig pedagogisk aktör för att bidra till en mera hållbar värld.

Utställningen *Barnen på Nynäs* arbetade med återbruk som bärande idé och bara 10% av allt material i produktionen vara jungfruligt.

Indikator	Utfall	Målvärde
 Andel ekologiska livsmedel av total livsmedelskostnad, och/eller av total vikt (%)	16%	35 %
<i>Ekologiskt märka livsmedel, men också MSC märkt fisk, ingår i målet. Målet uppfylls inte fullt ut. Mycket högre % är knappt möjligt att nå varken ur perspektivet resurs eller tillgång. Ett annat viktigt mål är lokalt och regionalt producerade råvaror vilket ofta är miljömässigt mycket fördelaktigt men inte alltid ekologiskt märkt. Under 2024 kommer restaurangdriften att, efter anbudsprocess, överlämnas till extern entreprenör varför indikatorn inte längre kan redovisas.</i>		
 Andel egenproducerade livsmedel av total livsmedelskostnad, och/eller av total vikt (%)	4 %	10 %
<i>Museets restaurang köper i mån av tillgång kött och grönsaker från verksamhetsområdet, dvs Ökna och Nynäs. Grönsaksproduktionen ligger nästan enbart på delår 2. I Inga halvfabrikat används, all tillagning och bakning sker i museets restaurang. Under 2024 kommer restaurangdriften att, efter anbudsprocess, överlämnas till extern entreprenör varför indikatorn inte längre kan redovisas.</i>		
 Andel enheter som slutfört kemikalieinventering årligen (%)	100 %	90 %
<i>Gäller restaurang, lokalvård och konservering. Överlag väldigt låg kemikalieanvändning. Genomfört under höstterminen.</i>		
 Minskning i antal inköpta utvalda produkter (%)	20 %	20 %
<i>Sopsorteringen har ökat och användningen av kopieringspapper har minskat. Inte troligt att museet kan vidmakthålla samma procentuella minskning av målvärdet på några års sikt.</i>		

3.5 Politikens mål: Kultur & Utbildnings verksamheter har en effektiv och väl planerad verksamhet

3.5.1 Verksamhetens mål: Kultur & Utbildning har en effektiv och väl planerad verksamhet

Museet fortsätter att effektivisera och tydliggöra ansvar, roller och arbetsprocesser. Under 2023 utvecklades särskilt produktionsprocesser i samband med inrättandet av en funktion som producent.

4 Resursperspektivet

4.1 Politikens mål: Region Sörmland är en attraktiv arbetsgivare

4.1.1 Verksamhetens mål: Verksamheten präglas av ett engagerat ledar- och medarbetarskap

Såväl chefer som medarbetare är involverade i processen kring verksamhetens utveckling. Utvecklingsbehov som identifierades 2020 - 2021 har åtgärdats inom flera områden, arbetet fortgår.

Indikator	Utfall	Målvärde
 Andelen chefer/ledare som har en individuell kompetensutvecklingsplan för chefs-/ledarrollen	100 %	100 %
<i>Samtliga har kompetensutvecklingsplan.</i>		
 Andelen medarbetare som utifrån verksamhetens behov har en individuell kompetensutvecklingsplan	91 %	100 %
<i>Samtliga medarbetare som inte är på väg att pensionera sig eller sluta av andra skäl har kompetensutvecklingsplaner.</i>		
 Sjukfrånvarotid i relation till ordinarie arbetstid	3,27 %	Max 5 %

Sjuktal mycket under målvärde men högt i december. Beslutat att sänka målvärdet till 4,5% under 2024.

4.2 Politikens mål: Region Sörmland har en stark ekonomi i balans

4.2.1 Verksamhetens mål: Verksamheten arbetar för att behålla en stabil och långsiktig ekonomisk utveckling.

Sörmlands museum har under året arbetat med ekonomisk uppföljning och planering på alla nivåer. Museet hade 2023 en total budget på ca 77 miljoner kronor, där regionen stod för cirka 60 %, staten cirka 14 % och Nyköpings kommun cirka 11 %. De största utgiftsposterna, och tillgångarna, är medarbetare och lokaler. Museet deltar i en rad projekt med extern finansiering samt söker och får medel för särskilda insatser, till exempel tryckbidrag för boken om NK:s verkstäder. Ett långsiktigare samarbete har påbörjats med Sparbanksstiftelsen Sörmland.

5 Resultaträkning

	Tkr	Ack utfall	Ack budget	Diff	Budget helår	Prognos helår	Diff helår	Ack utfall fg år
Patient- Trafikant o andra avg		195	116	79	116	175	59	211
Försäljning hälso- o sjukvård		402 914	379 100	23 814	379 100	407 100	28 000	376 935
Försäljning inom reg verksamh.		1 330	1 900	-570	1 900	1 900	0	991
Erhållen intern uppdragsers		46 048	45 974	74	45 974	46 036	62	46 307
Övriga intäkter		31 386	28 779	2 607	28 779	30 803	2 024	29 411
Verksamhetens intäkter		78 959	76 769	2 190	383 100	78 914	-304 186	76 920
Personalkostnader		-40 765	-39 561	-1 204	-39 561	-40 393	-832	-38 066
Köpt verksamhet		-243	-706	463	-706	-490	216	-295
Läkemedel		-4 632	-4 573	-59	-4 573	-4 573	0	-4 230
Lokalkostnader		-19 026	-19 058	32	-19 058	-19 135	-77	-19 132
Övriga kostnader		-14 938	-13 790	-1 148	-13 790	-15 066	-1 276	-15 149
Avskrivningar		-3 366	-3 382	16	-3 382	-3 359	23	-3 540
Verksamhetens kostnader		-78 338	-76 498	-1 840	-386 165	-78 443	307 722	-76 182
Verksamhetens nettokostnader		2 195	-3 065	5 260	-3 065	1 935	5 000	738
Finansiella intäkter		315	315	0	315	315	0	467
Finansiella kostnader		-225tkr	-272tkr	47tkr	-272tkr	-272tkr	0tkr	-265tkr
Årets resultat		396	-9 000	9 396	-9 000	-4 000	5 000	4 943

Avvikelser mot budget

Sörmlands museum redovisar ett överskott på 396 tusen kronor. Överskottet beror primärt på lägre personalkostnader som följd av sjukskrivningar samt att kostnaderna i vissa projekt blev lägre än budgeterat. Flytt av statsbidragsintäkter till 2024 ger ett utfall för 2023 lägre än budgeterat.

Avvikelser mot föregående år

Statsbidragsintäkterna är avsevärt lägre än 2022. Detta beror på att verksamheten på grund av pandemirestriktionerna tilläts flytta med sig intäkter från 2021 till 2022 men inte från 2022 till 2023. Detta gjorde att verksamheten hade osedvanligt höga intäkter 2022. Personalkostnaderna var lägre 2023 jämfört med 2022, eftersom verksamheten hade ett par visstidsanställningar under 2022. 2023 hade verksamheten mer normal bemanning.

6 Uppföljning handlingsplan

6.1 Medborgarperspektivet

Handlingsplan	start- och slutdatum	Rapportör:
✓ En bred och varierad utställningsverksamhet i hela Sörmland	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk

Sörmlands museum har under 2023 bedrivit en bred utställningsverksamhet med olika teman: konst, fotografi, slöjd och historiska och samtida frågor om exempelvis möbelformgivning, hållbar utveckling, skulptur, arkitektur och frågor med koppling till fred respektive Förintelsen.

Några av årets temporära utställningar i museihuset har varit:

- *NK:s möbler* - hantverket, designen, verkstäderna och varuhuset.
- *Näver - det beresta materialet*. Om näverns många användningsområden och dess kulturarv.

Genom Utställningstorget erbjuder museet en öppen arena för skolor, föreningar, enskilda konstnärer, att ställa ut sina verk med stöd av museets utställningsproducenter. Under året visades:

- *Under samma himmel* - sörmländska norrsken med fotografier av Sermon Shaba.
- *Barbie - dockan med stort B*. En unik samling Barbie-dockor från en sörmländsk samlare.
- *Limbo* - konstupställning med verk av deltagare i konstupbildningen vid Eskilstuna folkhögskola.

Museets basutställningar *Historiska ögonblick i Nyköping*, *Vara barn* samt basutställningarna i Kungstornet på Nyköpingshus *Schack och makt*, *Fursten* och *Fångar och korrektionshjon* har visats under året.

- Utomhusutställningen vid Åkroken som visar Nyköpings bebyggelseutveckling från de första spåren av bosättningar under järnålder/vikingatid och framåt genom historien öppnade i juni. Rekonstruktion av gatubeläggningar och skyltar med tecknade framställningar av den bebyggda miljön kompletteras med AR-extramaterial som nås via smartphone.

Utställningar runt om i länet:

- *Pax - samtidskonst för fred*, med verk av och samtal med åtta konstnärer i åtta kyrkor.
- *Soldaterna på heden*, museet i Malmahed.
- *Trygga vikar och farliga grund*. Om hur havet utanför staden påverkat tillväxt, industri och vardag. Koordinaten i Oxelösund.
- *Fyll skafferiet*, om mathantverk och *Hållbara hus* om hållbart byggande, Nynäs slott.
- *Barnen på Nynäs*, en ny utställning för främst barn både inomhus och utomhus på Nynäs slott.
- Museets basutställning utomhus *Historien i Sörmland* på 13 platser i länet
- *Bilder som berättar*, sommarens fotoutställning i Eskilstuna, Gnesta, Katrineholm och Strängnäs. Med tema *Ung i Sörmland*.
- Utställningen *Vad händer om ingen längre kan?* i vandringsformat har visats på Folk och Kultur i Eskilstuna.

Handlingsplan**start- och slutdatum Rapportör:**

- Utställningen *Älskade korg!* gick på vandring till Kulturparken Småland Växjö, Trelleborgs museum, Leksands kulturhus, Skövde samt Kulturcentrum-Ronneby konsthall.
- Pop-up utställningen *Korgar från vårt avlånga land* utformades och visades på Folk och Kultur i Eskilstuna, översatt till engelska på korgfestival 24 - 27 augusti i Poznan, Polen, internationell hantverksvetenskaplig konferens i Mariestad 20 - 22 september samt på seminariet *Korgen lyfter – om korg som immateriellt kulturarv* 26 oktober på Sörmlands museum.

Minnesutställningarna som erbjuds äldreboenden gratis i hela länet har varit fortsatt populära.

✓ Berättande magasin	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
-----------------------------	--------------------------	-----------------

I de *Berättande magasin* har museet satt samman föremål, fotografier och arkivhandlingar och gestaltar den sörmländska historien på ett pedagogiskt sätt. För att fortsatt säkerställa att människor från olika tider, platser, sociala klasser och etniska tillhörigheter träder fram kompletteras samlingarna löpande. Museet erbjuder regelbundet visningar med olika teman så att besökarna kan komma nära samlingarna. De digitala stationerna utanför magasinerna, där besökare kan botanisera på egen hand och fördjupa sig inom olika områden, har uppdaterats med nytt innehåll

✓ Kurser, program och aktiviteter för lärande och eget skapande	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
--	--------------------------	-----------------

Program och kursverksamheten har varit bred och varierad och omfattat aktiviteter för bildning, lärande och nöje. Ett event som attraherar många nya besökare är julmarknaden med drygt 8 000 besökare under en helg, som erbjöd bl. a försäljning av hantverk och mat, aktiviteter i verkstäderna, hästskjuts, sagoberättande och eldshow. *Kulturkvällar*, ett par kvällar per termin, är ett etablerat och känt koncept för den lokala publiken. Då erbjuder museet workshops i verkstäderna, visningar i *Berättande magasin* och i utställningar, konsert, teater, föredrag eller samtal samt öppet i restaurang och butik fram till kl 20.00.

24 kurser har hållits i slöjd och byggnadsvård under året, både på museet och i länet. Kurserna ger deltagarna fördjupade kunskaper inom olika hantverk och tekniker i både praktik och teori. Kurserna hålls framförallt i museets verkstäder men även i autentiska miljöer på olika platser i länet samt utomhus. Kurserna har ett tydligt hållbarhets- och miljöfokus och flera av byggnadsvårdskurserna hålls i anslutning till Nynäs och utställningen *Hållbara Hus*.

Med programverksamhet och pedagogik kopplad till de olika utställningarna i hela länet, har museet skapat möjligheter till lärande, prova-på, delaktighet och möten mellan människor. Under sommaren var museiparken en plats för spel, lek, prova-på aktiviteter med utgångspunkt i primärt slöjd samt bild och form.

Familjesöndagarna för barn med sina vuxna har fortsatt varit populära och välbesökta. Aktiviteterna i verkstäderna ger kunskap och skaparglädje och kopplingen till hur man gjorde förr väcker nyfikenhet. *Studielådorna* på olika teman erbjuds gratis till skolor och har varit fortsatt uppbokade. Skolprogram för olika årskurser har genomförts, ett återkommande exempel är skolprojektet Callanderska gården i Mariefred.

Museet har samarbetat med Eskilstuna folkhögskola kring två läsårskurser i *Byggnadsvård och hållbart byggande*, för vilka vi hållit ett flertal föreläsningar och annan undervisning.

Årets *Barkbåtsrace* genomfördes med 601 ekipage skapade av elever i årskurs fyra och med en högljudd och entusiastisk publik.

Stora historiepriset gick 2023 till Christina Florin, professor emerita i historia vid Stockholms universitet. Prisutdelning med samtal och mingel blev ett välbesökt arrangemang med cirka 100 personer på plats i Hörsalen.

Visningarna i *Berättande magasin* och i *NK:s möbler* har varit mycket populära och antalet visningar och deltagare har ökat under året.

✓ Tillgängliga samlingar utöver Berättande magasin	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
---	--------------------------	-----------------

Museets studierum och bibliotek har gett människor möjlighet att besöka och utforska samlingarna och att få ny och

Handlingsplan**start- och slutdatum Rapportör:**

fördjupad kunskap inom kulturhistoria, arkeologi, historia, kulturmiljövård och byggnadsvård mm.

Genom att registrera nya föremål, fotografier och berättelser i museets databas Sofie, och genom att tillföra fotografier och berättelser till Instagram och *Utforska* (på museets hemsida) fortsatte museet att tillgängliggöra kulturhistoriskt material för allmänheten. En viktig uppgift har varit att se över bildrättigheter för att säkerställa att allt material som publiceras ska vara så användbart som möjligt för allmänheten.

Historien i Sörmland2023-01-01
2023-12-31

Susanna Janfalk

Historien i Sörmland finns på 13 platser i 8 kommuner. Materialet är också tillgängligt på webben och projektet är i grunden ett samarbete mellan museet och respektive kommun, ofta även hembygdsföreningar och andra aktörer som Länsstyrelsen och intresseföreningar. I Malmköping ingår också Museet Malmahed. Löpande underhåll samt fortsatt koppling av nya pedagogiska program till HiS pågår. Två digitala skolprogram till skolorna i Strängnäs, åk 4-6, utfördes i samband med 500-årsresan. Programmen kan fungera som pilot för liknande upplägg i andra kommuner.

Boken om Åkers bergslag är färdig att gå till tryck

Möte har hållits med Hembygdsförbundet, Stora Malms hembygdsförening och Vråfolket kring hur fornbyn Vrå ska bevaras och underhållas för att möjliggöra fortsatt publik verksamhet. Hembygdsförbundet ska söka pengar från Riksantikvarieämbetet för en förstudie.

Planering av skyltprojekt i Eskilstuna avbröts på grund av sjukdom vid Eskilstuna stadsmuseum. Återupptas tidigast andra halvåret 2024.

Besöksmål i Sörmland2023-01-01
2023-12-31

Susanna Janfalk

Sörmlands museum har ett nära samarbete med Sörmlands naturbruk och Nynäs slott. Under året har flera projekt genomförts.

Barnen på Nynäs en inomhusutställning och en fördjupande utomhusmiljö för barn och deras medföljande vuxna. Både inom- och utomhusmiljön ska bidra till ett rikare besök och inspiration till ett hållbart liv samt förstärka viljan att återkomma till Nynäs.

Projektet *Tänka med jorden*, ett samarbete mellan Sörmlands museum, Art Lab Gnesta och Nynäs/Sörmlands naturbruk. Inom projektet som startade 2021 kommer en helt ny konstnärlig verksamhet att utvecklas på Nynäs baserat på ett samarbete mellan ungdomar, konstnärer och befintliga verksamheter.

Utställningarna *Hållbara hus* om hållbart byggande och traditionellt bygghantverk och *Fyll skafferiet!* visades på Nynäs under sommaren.

I Oxelösund visas den permanenta utställningen *Trygga vikar och farliga grund*.

Museet har bidragit med kulturupplevelser på andra platser i länet, som flera vandringsutställningar samt kurser och programverksamhet.

Besöksmål Sörmlands museum i Nyköping2023-01-31
2023-12-31

Susanna Janfalk

Under året har åtta tillfälliga utställningar visats i museibygggnaden:

Jerusalem, Under samma himmel - sörmländska norrsken, Historien om Bodri, Alfred Weissenberg. NK:s möbler, Limbo, Dockan med stort B och *Näver - det beresta materialet*.

Satsningen på *NK:s möbler*, utställning med programverksamhet samt boken med samma namn har blivit en publiksuccé och lockat nya besökare från hela landet. Museet har fått stor medial uppmärksamhet, goda recensioner och blivit en snackis i formgivnings- och designkretsar.

Programverksamheten med s k *Kulturkvällar* och ett antal event har lockat många olika besökare, exempelvis *Stora historiepriset*, julmarknad och vernissager.

I den totala besöksupplevelsen på ett museum utgör restaurang och butik viktiga delar. Butikens sortiment har sitt ursprung i museets samlingar och det sörmländska kulturarvet. Under 2023 har sortimentet utvecklats med bland annat följande produkter:

- Skärsvarvade skålar av Mattias Höög dekorerad med karvsnitt där mönstret är inspirerat från Österåkers folkdräkts bälte.
- Boken *NK:s möbler* framtagen i samband med produktion av utställningen.
- Skissblock med omslag av Lisa Sollenberg med kollage av skisser från NK:s verkstäders produktion.
- Brokadband *Sörmland* tillverkat av engelskt företag med inspiration av originalband i museets samlingar tillhörande Vingåkers och Österåkersdräkterna.
- Hopprep med mönster från ett golvvur och en kryddkvarn ur samlingarna framtagna av Moa Berggren.
- Under året har ett antal sömnadsbeskrivningar till Vingåkers- och Österåkersdräkterna, till exempel yvaxla (del av en folkdräkt) och långrock har uppdaterats med förbättrade texter, bilder och mönster.

Museet strävar efter att vara en mötesplats för invånare och besökare, grupper och organisationer i regionen. En stor satsning var julmarknaden som museet arrangerade med hela 8 100 besökare, varav många förstagångsbesökare. Många företag och organisationer väljer att förlägga möten och konferenser på museet, under året hölls 363 möten/konferenser i huset med totalt 7 666 deltagare.

Tre utställningar och en varierad programverksamhet i Kungstornet på Nyköpingshus gör platsen till ett av de mest kända turistmålen i Nyköping. Framför allt under sommarsäsongen besöktes utställningarna av både svenska och utländska turister.

✓	Länsövergripande kulturmiljöarbete	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
---	---	--------------------------	-----------------

Museets verksamhet för kulturmiljöer har fokus dels på att bidra med utredningar, inventeringar, kulturmiljöanalyser, rådgivning och synpunkter till stöd för kommuner och länsstyrelsen. Lika viktigt är att bidra med råd och kunskap till fastighetsägare av olika slag och en bredare allmänhet. Därför arbetar museet utåtriktat mot medborgarna med rådgivning, visningar, föreläsningar, kurser och andra program. Under året har museet på grund av arbetsbelastningen nödgats hålla nere antalet besök och endast 20 rådgivningsbesök har genomförts. Besöken har utförts i samtliga länets kommuner och rådgivning sker i byggnadsvårdsfrågor till enskilda husägare och församlingar. Av dessa har 10 resulterat i mer omfattande skrivelser. Övriga har fått muntlig rådgivning alternativt återkoppling via e-post eller telefon.

89 remisser och förfrågningar från kommuner och länsstyrelse har besvarats, i normalfallet efter ett besök på platsen. Yttrandena kan variera kraftigt i omfång, från ett enkelt *ingen erinran* till omfattande skrivelser som kräver flera platsbesök. Av remisserna kom 1 från länsstyrelsen (kyrkobyggnad KML), 1 från ett vindkraftsföretag och resterande rörde kommunala ärenden, framförallt bygglov, detaljplaner och översiktsplaner. Antalet remisser och förfrågningar varierar efter storlek på kommun, förändringstryck samt hur engagerade handläggarna är i kulturmiljöfrågor; Eskilstuna 1, Strängnäs 9, Nyköping 17, Flen 15, Gnesta 6, Katrineholm 13, Oxelösund 18, Trosa 6 och Vingåker 2 ärenden. Att Eskilstuna som är länets största kommun endast har ett ärende beror på att länets enda kommunantikvarie finns här.

Antikvarisk medverkan har utförts vid arbeten på byggnader som beviljats kulturmiljöbidrag från länsstyrelsen samt kyrkor och byggnadsminnen som skyddas enligt Kulturmiljölagen för att lyfta och värna byggnadens/miljöns kulturmiljövärden i restaureringsprocessen. Likaså har antikvariska förundersökningar och kulturmiljöanalyser utförts inför restaureringar eller förändringar av byggnader eller bebyggelsemiljöer samt vård- och underhållsplaner för att säkerställa ett långsiktigt underhåll av kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Den gemensamma avsiktsförklaringen avseende utveckling av länets kulturarv och kulturmiljöer tillsammans med Länsstyrelsen och Hållbar regional utveckling har färdigställts men inte implementerats.

Handlingsplan	start- och slutdatum	Rapportör:
✓ Regional utveckling av näringarna inom slöjd samt bild och form	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk

Konsulenterna inom slöjd respektive bild och form har särskilda näringspolitiska uppdrag att på olika sätt främja yrkesverksamhet och stödja de professionella utövarna.

- Projektet KAKA (Konstpedagogiska akademien), ett samarbete mellan Sörmlands museum, Västra Götalandsregionen och Region Gävleborg fick ansökan till Kulturrådet beviljad och startade med år 1 av 3 efter sommaren.
- Ett konstpedagogiskt nätverk har upprättats i mittregionerna, med en första träff i Katrineholm under våren.
- Fortsatt arbete med det befintliga slöjdarregistret för att nå ut och inventera vilka yrkesverksamma slöjdare/konsthantverkare som finns i länet och hur de kan ha ett utbyte med museet och varandra.
- Hantverkare och slöjdare i Sörmland ges möjlighet till utkomst genom att leda kurser i museets regi.
- KUP-nätverket (konsulenter och producenter), nätverksträffar med länets övriga kulturkonsulenter har hållits under året.
- Ett fortsatt tätt samarbete med projektet *Sörmländska kulturtillgångar* med målet att utveckla den kulturella infrastrukturen i Sörmland.
- *Kreativa händer* – Den 8–9 mars 2023 hölls en träff i Hallstahammar för att analysera mål och syfte samt titta på olika metoder för att nå större effekt i arbetet med länens slöjdare/ konsthantverkare i de fem länen Örebro, Västmanlands, Uppsala, Sörmland och Stockholm
- Slöjdkonsulenterna har deltagit på Nämnden för hemslöjdsfrågors årliga konferens och håller kontakt med hemslöjdsconsulenter nationellt samt olika utbildningar och den ideella rörelsen.
- Bild och formkonsumenten håller kontakt med och söker aktivt nya kontakter med konstnärer i länet. Regelbundna nyhetsbrev med aktuell information skickas ut. Deltagande i det nationella nätverket för Sveriges konstkonsulenter samt på Statens konstråds konferenser. Deltagande i nationell arbetsgrupp för konstpedagogikfältet samt nätverk för utveckling av designområdet.
- Bild- och formkonsumenten medverkar som regionalt nodansvarig till det nationella arbetet inom området Gestaltad livsmiljö, samordnat av ArkDes. En första regional nätverksträff hölls i september.
- 21 - 22 september genomfördes *Konstdygnet* i Uppsala i ett samarbete med konstkonsulenterna från Uppsala, Västmanland och Örebro län samt Konstfrämjandet.
- Samarbete med Hemslöjdsföreningen Sörmland, bl.a. kring textil- och täljakademierna, samt kurser mm har fortsatt.
- Utvecklande av nya produkter till museibutiken tillsammans med i länet verksamma slöjdare har pågått.
- Arbetet med att förbättra sömnadsbeskrivningar och materialsatser till Vingåkers- och Österåkersdräkten har fortsatt. Att hitta tyger, garn och tråd blir allt svårare vilket gör att vissa inköp behöver ske från utlandet.
- Rådgivningsmöten i butiken har fortsatt.

✓ Tillgänglighet	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
-------------------------	--------------------------	-----------------

Under 2023 har museet fortsatt att utveckla tillgängligheten på de fysiska och digitala platser där verksamheten finns samt anpassa webbsidor och dokument till gällande riktlinjer. En betydande andel av Sörmlands invånare har inte svenska som modersmål varför översättning till andra språk görs efter behov. Museihuset har hög tillgänglighetsanpassning efter funktionsvariationer som exempelvis hörselnedsättning eller fysiska begränsningar. Även syntolkning genomförs för att göra museet tillgängligt för fler. En textpolicy för utställningstexter, kommunikations-, och webbtexter har utformats för att ge medarbetarna vägledning i att formulera tillgänglighetsanpassade texter.

Handlingsplan	start- och slutdatum	Rapportör:
✓ Uppdragsverksamhet och externt finansierade uppdrag	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p>Inom museets uppdragsverksamhet ingår olika typer av byggnadsvårds- och kulturmiljöuppdrag såsom t ex antikvarisk medverkan, antikvariska förundersökningar, kulturmiljöanalyser, vård- och underhållsplaner och olika typer av bebyggelseinventeringar. Museet driver också projekt som är finansierade med externa medel. Några av dessa har under 2023 varit:</p> <p><i>Tänka med jorden</i> – Konstnärlig verksamhet på Nynäs tillsammans med Art Lab Gnesta, Nynäs slott, ungdomar och konstnärer. Årets konstnär Sara Ekholm Eriksson har samarbetat med Hedebyskolan i Trosa. Presentation av projektet under museernas vårmöte i Västerås i april. Konstverkstad under sommaren. Projektet fick utmärkelsen ”Årets strålkastare” på konferensen för Gestaltad livsmiljö på ArkDes 3/10. Sörmlands museum har hållit i konst- och slöjdpedagogiska familjeaktiviteter under sommaren.</p> <p><i>Korgen lyfter</i> - ett projekt för att stärka och främja kunskap om korg och korgtillverkning i samarbete med Skånes Hemslöjdsförbund. Syftet är att stärka och främja den mångfald av korgtraditioner som finns i vårt land. Målet är att öka och ta vara på kunskapen och intresset för korgar.</p> <p><i>Vårda och visa hållristningar i Södermanlands län</i> - långsiktigt vård-/skötselarbete av hållristningarna vid Släbro, Ullevi, och Koppartorp samt kunskapsuppbyggande-, förmedlings- och skolverksamhet. Under 2023 har: visningar och program genomförts, vård och förvaltning fortsatt, analog och digital förmedling utvecklats.</p> <p>Extra medel för inköp av täckningsmaterial samt analys av 3D-dokumentation för Karlberg, Koppartorp och Ullevi har utverkats.</p>		

✓ Kommundialog	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p>Dialog med länets kommuner har fortsatt för att utveckla samverkansformerna. Museet har bland annat samarbetat med kulturskolorna i Flen, Vingåker och Katrineholm och ordnat workshops i slöjd och konst för ungdomar mellan 12 - 18 år. Projektet <i>Bilder som berättar</i> involverar årligen 3 - 4 av länets kommuner. Detta år var temat Ung i Sörmland och utställningen sattes upp i Gnesta, Katrineholm, Strängnäs och Eskilstuna. 2023 har särskilda insatser gjorts i Strängnäs med anledning av 500-års jubileet av Gustav Vasas kröning som inkluderar insamling på temat ung i Strängnäs, ett pedagogiskt skolprogram och ett digitalt kartbord</p> <p>Dialogen sker i samband med kulturplan Sörmland som beslutades våren 2022 och därefter tillhörande aktivitetsplan. En översyn av avtalet med Nyköpings kommun pågår.</p>		

6.2 Verksamhetsperspektivet

Handlingsplan	start- och slutdatum	Rapportör:
✓ Digitalt utbud för tillgänglighet och sökbarhet	2021-01-31 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p>Museet har fortsatt att utveckla tillgängligheten och sökbarheten och är efter det särskilda utvecklingsbidraget från regionledningen 2022 på en ny och högre nivå vad gäller både processer, genomförande och utfall.</p> <p>Under året infördes ett nytt bildhanteringsverktyg inom Region Sörmlands alla webbplatser. Museet har i och med detta ompublicerat cirka 3 000 bilder som nu bättre uppfyller lagkraven kring hantering av personuppgifter.</p>		
✓ Digitisering av samlingarna	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p>Digitaliseringen av samlingarna är grundläggande för en modern, långsiktig och systematisk samlingsförvaltning samt förmedling och arbetet fortsatte under 2023. Genom att publicera de digitaliserade samlingarna öppet, med kulturhistorisk information i hög kvalitet kan sörmlänningar och andra nå, utforska och använda museets digitala</p>		

Handlingsplan**start- och slutdatum Rapportör:**

material. Efter en särskild riktad satsning på digitalisering av samlingarna 2022 fortsätter arbetet långsiktigt med de arbetsprocesser som nu är utvecklade.

Under 2023 hade museet 646 100 visningar av material som publicerats på Wikimedia Commons.

✓ **Berättande magasin** 2023-01-01
2023-12-31 Susanna Janfalk

I de *Berättande magasin* har museet satt samman föremål, fotografier och arkivhandlingar och gestaltar den sörmländska historien på ett pedagogiskt sätt. För att fortsatt säkerställa att människor från olika tider, platser, sociala klasser och etniska tillhörigheter träder fram kompletteras samlingarna löpande. Museet erbjuder regelbundet visningar med olika teman så att besökarna kan komma nära samlingarna. De digitala stationerna utanför magasinerna, där besökare kan botanisera på egen hand och fördjupa sig inom olika områden, har uppdaterats med nytt innehåll

✓ **Stora historiepriset** 2023-01-01
2023-12-31 Susanna Janfalk

Stora historiepriset delades ut under en ceremoni på Sörmlands museum den 20 september. 2023 års pris gick till Christina Florin, professor emerita i historia vid Stockholms universitet. Cirka 100 personer deltog i eventet.

✓ **Forskning och kunskapsuppbyggnad** 2023-01-01
2023-12-31 Susanna Janfalk

Arbetet pågår i samtliga aktuella projekt. Samarbeten med universiteten finns inom ramen för projekten *Vårda och visa hållristningar* där flera hållristningslokaler blivit fotogrammetriskt dokumenterade genom ett samarbete med Göteborgs universitet.

Forskningsprojektet kring hertig Karls glas har fortsatt. Det har bäring på både museets butikssortiment, det sörmländska kulturarvet och museets samlingar. Projektet har gett en historisk kontext till en av butikens mest populära produkter genom att det har undersökt och dokumenterat hur Hertig Karls glaset tillverkades på 1580-talet.

Museet har med stöd av Region Sörmlands projekt Hållbar regional utveckling genomfört internutbildning om Barnkonventionens innehåll och dess implikationer för museets arbete.

Museets fleråriga projekt inför utställningen om NK:s möbler har betytt ny kunskap och därmed förmedling om företagets samlade produktion och många medarbetare. Ett mindre projekt kring andra möbeltillverkare i Sörmland fortgår.

✓ **Hållbar utveckling** 2023-01-01
2023-12-31 Susanna Janfalk

Utställningen *Hållbara hus* visas på Nynäs. Ett mycket aktivt återbruk genomfördes i utställningen *Barnen på Nynäs*. I samarbete med Eskilstuna folkhögskola bedrivs utbildningen Byggnadsvård och hållbart byggande. En stor del av museets kursutbud inom slöjd- och byggnadsvård har fokuserat på hållbara tekniker och hållbar utveckling. Projektet *Tänka med jorden* har haft starkt fokus på konstnärliga processer i naturmaterial och människans förhållande till jorden, ekologi och biologisk mångfald.

Utställningen *Vad händer om ingen längre kan?* visades på Folk och Kultur i Eskilstuna och på Sörmlands museum. Projektet *Korgen lyfter* har fortsatt med en omfattande nationell och internationell verksamhet kring korgens immateriella kulturarv och utställningen *Älskade korg* har visats på ett flertal platser i landet.

Arbetet med den planerade vandringsutställningen *Hållbart hemma* avbröts och materialet kommer i stället att användas för projektet *Det handgjorda hemmet*, en mobil tiny house-utställning i samarbete mellan slöjkdokumentationerna i Sörmland, Västra Götaland och Västerbotten. Pengar har sökts och erhållits för en förstudie som kommer att utföras under 2024.

Handlingsplan	start- och slutdatum	Rapportör:
<p>✓ Immateriellt kulturarv inom slöjd och hantverk</p>	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p>Utställningen <i>Vad händer om ingen längre kan?</i> visades under Folk och Kultur i Eskilstuna.</p> <p>Ett heldagsseminarium på tema trä - <i>I dialog med materialen</i> - genomfördes med 61 deltagare och nio namnkunniga föreläsare som lyfte frågor kring bland annat vår tids lärande om hållbar utveckling utifrån museernas föremålssamlingar och om hur kunskap om hantverk kan förmedlas och delas.</p> <p>Det fleråriga projektet <i>Korgen lyfter</i> drivs i samarbete mellan läns-hemslöjds-konsulenter i Skånes och Sörmlands län. I samband med projektet genomförde museet i november ett annat nationellt inbjudet heldagsseminarium med ett 65 deltagare. Utställningen <i>Ålskade korg!</i> som ingår i projektet gick på vandring till Växjö, Trelleborgs museum, Leksands kulturhus, Skövde samt Kulturcentrum-Ronneby konsthall.</p>		
<p>✓ Långsiktig och systematisk samlingsförvaltning</p>	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p>Samlingsförvaltning innebär att långsiktigt och kontinuerligt bevara, utveckla, strukturera, dokumentera och använda samlingarna. Sörmlands museums strategi är att många olika människor och grupper ska vara representerade i samlingarna. Det innebär att både ta emot donationer från allmänheten och genomföra riktade insamlingsinsatser för att komplettera berättelserna med fler perspektiv och källor. Under 2023 satsade museets på följande riktade insamlingar och dokumentationer: Kjesäter slott som flyktingläger under och efter andra världskriget; Ungdomsliv i Strängnäs i samband med "500-års resan" i Strängnäs; föreningen Livboj 18 som var stöd för ensamkommande flyktingbarn i Nyköping med omnejd.</p> <p>Löpande arbetsuppgifter som inmärkning och registrering av objekt har fortgått enligt plan. Magasinsplaceringar för nyinkomna föremål togs fram och kodades in i databasen Sofie. Några ytor gestaltades om och nya föremål och samlingar tillfördes och kunde presenteras för publiken. Skadedjurskontroll och förebyggande konservering genomfördes regelbundet enligt schema.</p> <p>Arbetet med att upprätthålla samlingarnas säkerhet och att besvara förfrågningar från forskare och allmänheten kring kulturhistoria kopplade till museets samlingar fortsatte. Restvärdesräddningsarbetet drevs vidare, bl.a. genom framtagning av två nya akutvagnar och uppdateringen av de olika objekternas och samlingars prioriteringar.</p>		
<p>✓ En bred och varierad utställningsverksamhet i hela Sörmland</p>	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p>Sörmlands museum har under 2023 bedrivit en bred utställningsverksamhet med olika teman: konst, fotografi, slöjd och historiska och samtida frågor om exempelvis möbelformgivning, hållbar utveckling, skulptur, arkitektur och frågor med koppling till fred respektive Förintelsen.</p> <p>Några av årets temporära utställningar i museihuset har varit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>NK:s möbler</i> - hantverket, designen, verkstäderna och varuhuset. • <i>Näver - det beresta materialet</i>. Om näverns många användningsområden och dess kulturarv. <p>Genom Utställningstorget erbjuder museet en öppen arena för skolor, föreningar, enskilda konstnärer, att ställa ut sina verk med stöd av museets utställningsproducenter. Under året visades:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Under samma himmel</i> - sörmländska norrsken med fotografier av Sermon Shaba. • <i>Barbie - dockan med stort B</i>. En unik samling Barbie-dockor från en sörmländsk samlare. • <i>Limbo</i> - konstutställning med verk av deltagare i konstutbildningen vid Eskilstuna folkhögskola. <p>Museets basutställningar <i>Historiska ögonblick i Nyköping</i>, <i>Vara barn</i> samt basutställningarna i Kungstornet på Nyköpingshus <i>Schack och makt</i>, <i>Fursten</i> och <i>Fångar och korrektionshjon</i> har visats under året.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utomhusutställningen vid Åkroken som visar Nyköpings bebyggelseutveckling från de första spåren av bosättningar under järnålder/vikingatid och framåt genom historien öppnade i juni. Rekonstruktion av 		

Handlingsplan

start- och slutdatum Rapportör:

gatubeläggningar och skyltar med tecknade framställningar av den bebyggda miljön kompletteras med AR-extramaterial som nås via smartphone.

Utställningar runt om i länet:

- *Pax - samtidskonst för fred*, med verk av och samtal med åtta konstnärer i åtta kyrkor.
- *Soldaterna på heden*, museet i Malmahed.
- *Trygga vikar och farliga grund*. Om hur havet utanför staden påverkat tillväxt, industri och vardag. Koordinaten i Oxelösund.
- *Fyll skafferiet*, om mathantverk och *Hållbara hus* om hållbart byggande, Nynäs slott.
- *Barnen på Nynäs*, en ny utställning för främst barn både inomhus och utomhus på Nynäs slott.
- Museets basutställning utomhus *Historien i Sörmland* på 13 platser i länet
- *Bilder som berättar*, sommarens fotoutställning i Eskilstuna, Gnesta, Katrineholm och Strängnäs. Med tema *Ung i Sörmland*.
- Utställningen *Vad händer om ingen längre kan?* i vandringsformat har visats på Folk och Kultur i Eskilstuna.
- Utställningen *Älskade korg!* gick på vandring till Kulturparken Småland Växjö, Trelleborgs museum, Leksands kulturhus, Skövde samt Kulturcentrum-Ronneby konsthall.
- Pop-up utställningen *Korgar från vårt avlånga land* utformades och visades på Folk och Kultur i Eskilstuna, översatt till engelska på korgfestival 24-27 augusti i Poznan, Polen, internationell hantverksvetenskaplig konferens i Mariestad 20-22 september samt på seminariet *Korgen lyfter – om korg som immateriellt kulturarv* 26 oktober på Sörmlands museum.

Minnesutställningarna som erbjuds äldreboenden gratis i hela länet har varit fortsatt populära.

 NK:s verkstäder	2021-01-01 2024-03-31	Susanna Janfalk
--	--------------------------	-----------------

Under 2023 har utställningen NK:s möbler öppnat och boken med samma namn släppts. Det är den enskilt största satsningen som museet har gjort sedan öppningen av det nya museihuset 2018.

Projektet har pågått sedan 2020 och professorn i designhistoria, Sara Kristoffersson skrev utställningssynopsis liksom grundtexter till bok och utställning. Museets ansvarige antikvarie har genomfört ett gediget fördjupningsarbete och har tillsammans med andra intressenter ökat kunskapen om företagets möbeltillverkning avsevärt. Bara en begränsad del av kunskapsupbyggnaden har plats i utställning och bok men finns bevarat i dokumentation och databas. Utställningens formgivning gjordes av den uppmärksammade designstudion TAF. Lokalt och regionalt har projektet givit inspiration till andra arrangörer att lyfta verksamheten.

Utställningen berättar verkstädernas historia kronologiskt i tre av museets utställningsrum, på totalt 450 kvm. Formgivare och medarbetare på fabriken presenteras sida vid sida. Utöver 150 föremål, mestadels stolar, varav en tredjedel tillhör museet, så visas dokument, en mängd fotografier samt en nyproducerad film.

Utställningen har fått ett stort genomslag medialt och fått mycket goda recensioner. Museet har nått besöksrekord och många förstagångsbesökare från när och fjärran har upptäckt Sörmlands museum. Denna något mera köpstarka publikgrupp har också lett till att boken sålt slut och att butiken haft försäljningsrekord. Ett utvecklingsarbete, med delvis extern finansiering, för hur verkstädernas historia ska berättas efter utställningens slut har påbörjats.

 Tillgänglighet	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
---	--------------------------	-----------------

Under 2023 har museet fortsatt att utveckla tillgängligheten på de fysiska och digitala platser där verksamheten finns samt anpassa webbsidor och dokument till gällande riktlinjer. En betydande andel av Sörmlands invånare har inte svenska som modersmål varför översättning till andra språk görs efter behov. Museihuset har hög

Handlingsplan	start- och slutdatum	Rapportör:
✓ Ann Edholm & Tom Sandqvist	2022-01-01 2023-01-08	Susanna Janfalk
<p>Måleri, foto, film, ljud och text av Ann Edholm och Tom Sandqvist. <i>Jerusalem</i>, en installation som handlar om staden Jerusalem som historisk plats men även som en symbolisk laddad plats visades 2022 - 2023. Konstnären Ann Edholm och författaren Tom Sandqvist utforskar i sin gemensamma installation en historisk komplex plats och dess betydelse i förhållande till förintelsen och de sex miljoner judar vars dröm om Jerusalem bokstavligen gick upp i rök.</p>		
▶ Tänka med jorden. År två av tre.	2022-01-01 2024-12-31	Susanna Janfalk
<p><i>Tänka med jorden</i> – i ett samarbete mellan Sörmlands museum, Art Lab Gnesta och Nynäs/Sörmlands naturbruk, utvecklas en helt ny konstnärlig verksamhet på Nynäs baserat på ett samarbete mellan ungdomar, konstnärer, konsthögskolor och befintliga verksamheter. 2023 års konstnär Sara Ekholm Eriksson har samarbetat med Hedebyskolan i Trosa. Presentation av projektet under museernas vårmöte i Västerås i april. Konstverkstad under sommaren. Projektet fick utmärkelsen ”Årets strålkastare” på konferens för Gestaltad livsmiljö på ArkDes. Sörmlands museum har hållit i konst- och slöjdpedagogiska familjeaktiviteter under sommaren.</p>		
✓ Alfred Weissenberg och Bodri	2022-01-01 2023-09-03	Susanna Janfalk
<p>Alfred Weissenberg (1898–1977) var verksam som arkitekt och konstnär och bodde en stor del av sitt liv i Nyköping. Han var mycket produktiv och ritade byggnader och inredningar i och omkring Köpenhamn och i Sörmland. Museets utställning är den första som presenterar Alfred Weissenbergs livslånga arbete som arkitekt och konstnär i sin helhet. Genom en donation till Sörmlands museum finns hela hans ritningsarkiv i museets samlingar. Utställningen är också ett möte med <i>Historien om Bodri</i>, en bok för barn och vuxna skriven av Hédi Fried med illustrationer av Stina Wirsén. Den berättar om Hédi och hennes syster Livia som båda överlevde Förintelsen. Utställningen avslutades i september 2023. En mindre version av utställningen byggdes upp under Bokmässan i Göteborg.</p>		
▶ Utställning, tema Öl	2023-01-01 2024-09-30	Susanna Janfalk
<p><i>Bryggda berättelser</i> handlar om ölets historia, människors ölkonsumtion under olika tider, hemmabrygging och ölindustri. Och varför 1970-talet var mellanöllets och hånglets tid. Produktionen går enligt plan. Öppning sker 2024.</p>		
✓ HMK 50 år på tronen	2023-01-01 2023-11-26	Susanna Janfalk
<p>Med anledning av HMK 50 år på tronen gjorde kungaparet besök i alla residensstäder med start i Nyköping. Landshövdingen bad museet ta emot ett besök och göra en utställning. En fotoexposé av kungliga besök i Sörmland under dessa 50 år producerades i samarbete med Sörmlands media och kungaparet bjöds på en rundvandring i bland annat Berättande magasin och NK: möbler. Projektet genomfördes i samarbete med Länsstyrelsen.</p>		
✓ Bilder som berättar, tema Ung i Sörmland	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p>Utställningen med fotografier på temat Ung i Sörmland genomfördes i fyra kommuner, Eskilstuna, Gnesta, Katrineholm och Strängnäs. Med anledning av 500-årsresan producerade museet en utvidgad variant i Strängnäs kommun för att kunna visas på fyra platser, Strängnäs, Åker, Stallarholmen och Mariefred. Till utställningen på Multeum i centrala Strängnäs, <i>Ungdomsliv i Strängnäs förr och nu</i>, genomfördes en insamling av berättelser från nutida ungdomar i kommunen.</p>		

Handlingsplan	start- och slutdatum	Rapportör:
 Kurser, program och aktiviteter för lärande och eget skapande	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p>Program och kursverksamheten har varit bred och varierad och omfattat aktiviteter för bildning, lärande och nöje. Ett event som attraherar många nya besökare är julmarknaden med drygt 8 000 besökare under en helg, som erbjöd bl. a försäljning av hantverk och mat, aktiviteter i verkstäderna, hästskjuts, sagoberättande och eldshow. <i>Kulturkvällar</i>, ett par kvällar per termin, är ett etablerat och känt koncept för den lokala publiken. Då erbjuder museet workshops i verkstäderna, visningar i <i>Berättande magasin</i> och i utställningar, konsert, teater, föredrag eller samtal samt öppet i restaurang och butik fram till kl 20.00.</p> <p>24 kurser har hållits i slöjd och byggnadsvård under året, både på museet och i länet. Kurserna ger deltagarna fördjupade kunskaper inom olika hantverk och tekniker i både praktik och teori. Kurserna hålls framför allt i museets verkstäder men även i autentiska miljöer på olika platser i länet samt utomhus. Kurserna har ett tydligt hållbarhets- och miljöfokus och flera av byggnadsvårdskurserna hålls i anslutning till Nynäs och utställningen <i>Hållbara Hus</i>.</p> <p>Med programverksamhet och pedagogik kopplad till de olika utställningarna i hela länet, har museet skapat möjligheter till lärande, prova-på, delaktighet och möten mellan människor. Under sommaren var museiparken en plats för spel, lek, prova-på aktiviteter med utgångspunkt i primärt slöjd samt bild och form.</p> <p><i>Familjesöndagarna</i> för barn med sina vuxna har fortsatt varit populära och välbesökta. Aktiviteterna i verkstäderna ger kunskap och skaparglädje och kopplingen till hur man gjorde förr väcker nyfikenhet. <i>Studielådorna</i> på olika teman erbjuds gratis till skolor och har varit fortsatt uppbokade. Skolprogram för olika årskurser har genomförts, ett återkommande exempel är skolprojektet Callanderska gården i Mariefred.</p> <p>Museet har samarbetat med Eskilstuna folkhögskola kring två läsårskurser i <i>Byggnadsvård och hållbart byggande</i>, för vilka vi hållit ett flertal föreläsningar och annan undervisning.</p> <p>Årets <i>Barkbåtsrace</i> genomfördes med 601 ekipage skapade av elever i årskurs fyra och med en högljudd och entusiastisk publik.</p> <p><i>Stora historiepriset</i> gick 2023 till Christina Florin, professor emerita i historia vid Stockholms universitet. Prisutdelning med samtal och mingel blev ett välbesökt arrangemang med cirka 100 personer på plats i Hörsalen.</p> <p>Visningarna i <i>Berättande magasin</i> och i <i>NK:s möbler</i> har varit mycket populära och antalet visningar och deltagare har ökat under året.</p>		
 Ny upplevelsemiljö för barn	2023-01-01 2024-12-31	Susanna Janfalk
<p>Arbetet med en ny upplevelsemiljö har pausats. Av ekonomi-, och resursskäl har museet i stället prioriterat att utveckla den befintliga basutställningen <i>Vara barn</i>, i vilken nya lekfulla element har adderats och gestaltningen i delar gjorts om för att skapa en mer spännande och intresseväckande upplevelse för barn och deras vuxna.</p>		
 Utställning Näver - det beresta materialet	2023-01-01 2024-01-21	Susanna Janfalk
<p>Näver – Det beresta materialet</p> <p>30 september 2023 – 21 januari 2024. En vandringsutställning av producenterna Kerstin Sylwan från Design stories och slöjdaren Bror Forslund som givits regionala tillägg från samlingarna på Sörmlands museum. Kurser och workshops under utställningsperioden.</p>		
 Utställning Pax	2023-01-01 2023-08-20	Susanna Janfalk
<p>Åtta konstinstallationer i åtta kyrkor på temat fred.</p> <p>Sara Ekholm Eriksson i Torshälla kyrka, Anna Berglind i Floda kyrka, Katrineholm, Tobias Sjöberg i Frustuna kyrka, Gnesta, Jan Lambert Kruse i Mariefreds kyrka, Mourad Kouri i S:t Botvid kyrka, Oxelösund, Maria Ångquist</p>		

Handlingsplan	start- och slutdatum	Rapportör:
Klyvare i Hyltinge kyrka, Flen, Johan Thurfjell i S:ta Annas kapell, Trosa landskyrka och Lior Nønne Malue Hansen i Fogdö kyrka, Strängnäs. I en skrift presenteras kyrkorna och konsten med tonvikt på konsten.		
 Projekt Slöjdsalong 2024	2023-01-01 2025-12-31	Susanna Janfalk
<p>Med <i>Slöjdsalong Sörmland</i> – en utställning som fungerar som en arena för samtida slöjd vill museet pröva ett koncept som, om det fungerar bra, skulle kunna bli återkommande. Syftet med slöjdsalongen är att</p> <ul style="list-style-type: none"> • ge publiken möjlighet att uppleva bredden av uttryck inom området och inspirera till eget skapande • ge verksamma inom fältet möjlighet att visa upp (eventuellt sälja) sitt arbete, såväl professionella som amatörer <p>Under genomfördes en öppen utlysning där slöjdare helt eller delvis bosatta i länet bjöds in att söka till salongen med max tre bidrag. I inbjudan presenterades en namnkunnig jury. Vid ansökningstidens slut i november 2023 hade 130 slöjdare skickat in bilder på sina verk. Utifrån bilderna gör juryn ett första urval. Vernissage i juni 2024.</p>		
 Hållbara hus	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p><i>Hållbara Hus</i> har visats på Nynäs enligt plan. Utställningen lyfter fram vad det framtida och mer hållbara byggandet kan lära från traditionell byggnadsvård och traditionellt bygghantverk. I utställningen kan besökare uppleva naturmaterial som har en liten miljöpåverkan vid framställning samtidigt som de har en mycket lång livslängd.</p>		
 Planering, samordning- och uppföljning	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p>Museet har fortsatt att löpande utveckla processer och rutiner, både för det interna arbetet och för samarbeten med externa parter.</p>		
 Projekt Mathantverk	2021-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p>Mathantverk är ett samarbete med Sörmlands naturbruk i projektform med fokus på mathantverk, folkhälsa och hållbar utveckling där restaurangen som drivs av museet ingår. Under våren presenterades en extern analys och ett inriktningsbeslut om extern drift gjordes av Nämnden för Kultur, utbildning och friluftsverksamhet. Slutgiltigt beslut togs i Regionfullmäktige i september 2023. Ett upphandlingsarbete av ny restauratör inleddes under senhösten 2023.</p>		
 Hållbara tekniker och materialval samt klimatsmart fastighetsförvaltning	2023-01-01 2023-12-31	Susanna Janfalk
<p>Sörmlands museums verkstäder arbetar hållbart genom att göra kloka materialval och återanvända så mycket av tidigare använt material som möjligt. I förmedlingsarbetet med besökarna använder museet ett cirkulärt förhållningssätt till konsumtion. Genom att fokusera på återbruk och hållbarhet i programverksamhet och utställningar blir museet en viktig pedagogisk aktör för en hållbarare värld samtidigt som museet sparar på befintliga resurser. Under 2023 är utställningarna <i>Hållbara hus</i>, <i>Hållbart hemma</i> och <i>Fyll skafferiet!</i> konkreta exempel. I utställningen <i>Barnen på Nynäs</i> som öppnade våren 2023 har återbruk utgjort cirka 90 procent av produktionen.</p> <p>Byggnadsvården arbetar målmedvetet för att bevara, underhålla och återbruka den befintliga bebyggelsen för att därigenom minska resursslöseri och klimatbelastning. Museet ger råd, håller kurser om klimatsmarta byggnadsmaterial, konstruktioner och tekniker. Inom slöjden står naturmaterial, återbruk samt att sprida kunskap om att lappa och laga i fokus. Något som speglas i programverksamhet, kursutbud och utställningar.</p> <p>Museet undviker generellt engångsartiklar, har en klimatsmart fastighetsförvaltning och museets hus har högsta klimatklassning. Vid varje upphandling ingår hållbarhet som ett skall-krav på leverantörerna.</p>		

6.3 Resursperspektivet

6.4 Bilaga 1

Bokslut 2023		Bilaga Förmögenhetsskada, arbetsskada och tillbud			
Verksamhetsområde/verksamhet: Kultur & Utbildning Sörmland Sörmlands museum		Period Bokslut			
Skadans art	Antal händelser				
	Förmögen- hetsskada (regionens egendom)	Arbetsskada		Summa arbets- skador	Tillbud
Med sjukfrån- varo		Utan sjukfrån- varo			
Bemanning					
Allergisk reaktion					
Skada på grund av lokal/utrustning					
Direktkontakt med kroppsvätskor					
Fukt och mögel					
Fysisk belastning					
Färdolycksfall					
Hot					
Våld					
Kemikalier/värme/kyla					
Klämskada					
Konflikt					
Mobbing					
Psykisk belastning					
Skada vid fall/halka					2
Skada vid lyft					
Skada annat					
Stick/skärskador					
Trakasserier					
Brand					1
Inbrott					
Stöld					
Miljö					
TOTALT					3